

Ila Fengsel og forbedringsanstalt Ved kontaktutvalget

Vi har lest og jobbet med NOU 2025:2 Samfunnsvern og omsorg
Dette er våre innspill til rapporten.

Vi støtter først og fremst at det lages en større utredning om forvaring i Norge. Som forvaringsinnsatt har man særskilte utfordringer som andre innsatte ikke trenger å tenke på.

Et av hovedproblemene til forvaringsinnsatte er at vi blir sittende i svært mange år i andre anstalter før man kommer seg til et fengsel med forvaringsavdelinger slik reglene tilsier. Dette gjør at mange opplever å bli sittende uten noen tilbud om rehabilitering eller annet positivt innhold på grunn av de lokale fengsles frykt for å «gjøre noe galt» med tanke på den innsattes behov. Uten at man er kartlagt på en kartleggingsavdeling

Dette gjør at enkelte føler de først kommer i gang og starter soningen når de kommer til Ila, mange år etter at de først ble dømt. Dette gjør at mulighetene for å komme seg ut på minstetid, oppnå progresjon til å komme i permrutine etc blir unødig utsatt. Ikke på grunn av den innsattes negative adferd, men ene og alene på grunn av kapasitetsproblemer og kriminalomsorgens manglende evne til å delegere forvaringsansvaret til flere fengsler.

Det finnes innsatte som oppnår permisjonsrutine før de kommer seg til kartleggingen ved Ila. De kan oppleve å ha progresjon i permisjonene, som ved ankomst ved Ila blir tilbakeført til svært korte permisjoner, igjen uten at dette skyldes den innsattes negative adferd eller andre grunner annet enn « det er sånn det er her » og « det er nå soningen din starter »

Kontaktutvalget har også snakket med innsatte som forteller at de får beskjed om at kriminalomsorgens eget verktøy for å kartlegge og følge innsatte ikke blir brukt. BRIK har i mange år vært kriminalomsorgens verktøy for å følge utviklingen og progresjonen vår, men ved Ila benyttes ikke dette. Det at første del av soningen konsekvent ikke « betyr noe » er svært negativt for forvaringsinnsatte.

Kontaktutvalget støtter utvalgets vurdering av at lokalt nivå bør kunne behandle permisjoner for forvaringsinnsatte som har hatt permisjoner uten negative hendelser. Det vil være svært resurssparende og man slipper det enorme presset som er på regionens saksbehandlere.

Kontaktutvalget mener at fengslets praksis ved å konsekvent henvise til deler av dom i søknader, selv mange år etter at man er dømt og søknader er levert. Som innsatt vet man hva man er dømt for. Det er ikke et ønske om å slippe å være kjent av det, men heller et ønske om jobbe fremover og ikke alltid bli sittende i dommen og tilbake i tid. Dommen er tilgjengelig i sin helhet for de som trenger å lese den, etter mange år i fengsel og dusinvis av permisjoner er det ikke nødvendig å sitere deler av dommen i alle papirer man mottar mener vi.

Kontaktutvalget mener at som et ledd i progresjon så trengs det mer klarhet og tydelige rammer. Selve straffen er tidsubestemt, men om alt innhold også er ubestemt så er det svært vanskelig å planlegge fremtiden. Dette blir en ekstra belastning som er unødvendig. Det er heller ikke noe krav i selve gjennomføringen at alt skal være ubestemt og utydelig. Som forvaringsinnsatt trengs det mer tydelighet ikke mindre.

Kontaktutvalget støtter utvalgets vurdering av krav om åpne soningsplasser for fengsler med forvaringsplasser. Ila, Norges hovedanstalt for forvaringsinnsatte har ikke egne soningsplasser med lavere sikkerhet.

Kontaktutvalget mener at besøk og mer fokus på innføring av digitale løsninger bør prioriteres betydelig mer enn i dag. Forvaringsinnsatte trenger i enda større grad enn andre innsatte et positivt nettverk på utsiden for å best kunne komme ut igjen. Når man samtidig gir innsatte en ringetid på 30 minutter i uken så forstår alle at det ikke lar seg gjøre å holde på gode relasjoner med familie og venner over tid.

Kontaktutvalget støtter forslaget om at familie og venner bør få en større rolle i soningen. Henvisningen til at familie og venner er svært viktig for oss innsatte, samtidig som de ikke får delta mer aktivt og man sitter med 30 minutter ringetid er og blir en selvmotsigelse som gjør progresjonen vanskelig.

Kontaktutvalget mener at familie og venner som vil være positive for den innsatte bør få en større rolle i utslusningen ved å for eksempel kunne delta i ansvarsgruppemøter

Kontaktutvalget er enige i både utvalget og Sivilombudets kritikk av at innsatte blir sittende i årevis i avdelinger hvor man ikke får den tilrettelagte behandlingen og soningen man skal.

Kontaktutvalget mener at det bør desentraliseres en gjennomføring av forvaringsstraffen. Ulempen ved å la innsatte vente i årevis før de kommer seg på en egnet avdeling må veies langt tyngre enn ulempen kriminalomsorgen får ved å måtte tilrettelegge for forvaringsplasser ved alle høy og lavsikkerhets fengsler i Norge.

Kontaktutvalget støtter utvalgets vurdering av at barn ikke bør dømmes til forvaring.